

ÜLKEMİZDE ÇALGI EĞİTİMİNİN YAYGINLAŞTIRILMASINDA VE GELİŞTİRİLMESİNDE AKRAN GRUPLARI İLE ÇALGI EĞİTİMİN ÖNEM

*Dr. Mustafa USLU**

GİRİŞ

"Yaşça denk, yaşıt kişiler akran olarak nitelendirilebilir."(TDK, Sözlük, 1977: 14) Aynı yaş gruplarındaki kişilerin, genellikle bazı ortak özellikler gösterebilecekleri söylenebilir. Bilindiği gibi, insanların bir grup oluşturabilmeleri için birden fazla kişinin biraraya gelmesi gerekmektedir. Grupların oluşmasını sağlayan çeşitli etkenler bulunmaktadır. Akran gruplarının birlikteliğindeki en önemli etken ise, birlikte bir iş yapma ve paylaşma duygusundan kaynaklanmaktadır. Grupların oluşmasında mutlaka bir amaç söz konusudur. Belirli özelliklere sahip, bir ya da birden çok amacın gerçekleştirilebilmesi öngörülerek birliktelik sağlayan gruplar, nitelikli ve anlamlı gruplardır. Akran grupları, ortak yanları olan, toplumda önemli konuma sahip, birçok alanda belirleyici rolü bulunan gruplardır.

Çalgı eğitimi alanında da akran gruplarının önemli yeri vardır. Akran grupların, bazen kendilerinin müzik yapmak amacıyla çalgı topluluğu oluşturdukları, bazen de aynı amaçla ortam yaratılarak, bilinçli bir biçimde bir araya getirildikleri görülebilmektedir. Yaşça denk kişilerin benzer özellikler sergileyecekleri varsayıldığında; anlaşma ve paylaşma kolaylığı gibi insanlar için önemli yeri olan özellikler de eklendiğinde, çalgı grubu olarak bir araya gelen akran gruplarının, çalgı eğitimi açısından oldukça gerekli ve değerli gruplar olduğu kabul edilebilir.

Akran Gruplarının Toplumsal Yanı

"...Uygarlıkları yaratan insanın yapısında var olan ve bu yapım temel taşı sayabileceğimiz sanat, estetik ile bu kavramlar içinde yer alan müzik, kuşkusuz toplumsal yaşam için çok önemlidir. İnsanları sevmeye, birbirine yaklaştırmaya, başta gelen konulardan olduğu bilinmektedir. Uluslararası ilişkilerde yakınlaşmayı sağlamada, toplumlar arası barışın oluşmasına katkıda bulunmada, ortak değerler yaratılması gibi evrensel boyutları olan görüşlerin yerleşmesinde, müzik sanatının rolü yadsınamaz. Bu açıdan tüm sanat dallarında olduğu gibi müzik sanatında da yerel değerleri ulusal kılmak ve

* M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü

evrenselleştirmek, geliştirmekte olan her ülkenin göz ardı edemeyeceği bir hedef olmaktadır." (PAK, 1985: 4) Sözü edilen bu tür etkinlikler akran gruplarınca da gerçekleştirilebilmektedir.

Akran grupları, toplumsal yanı olan gruplar olmalarından dolayı, sosyal yaşam içerisinde insanlar açısından birleştirici bir özelliğe sahiptirler, insan yaşamında, birden çok bireyin bir araya gelebilmesi bir toplumsallaşmanın göstergesidir. Çalgı grubu oluşturarak bir araya gelen insanlar, aynı zamanda sosyalleşmeye, birlikte bir iş yapmaya yönelmiş insanlardır. Bu toplumsal olayda ise müzik ve onun kolu olan çalgı toplulukları bir aracı ve birleştirici konumdadır.

"İnsan, biyolojik bir organizma olarak içine doğduğu kültürel uyarıcılar örüntüsüyle etkileşim halindedir. Birey, kültürel ve toplumsal çevresiyle etkileşimi sonunda yeni yeni davranışlar kazanır. Birey açısından 'sosyalleşme'- 'kültürlenme', toplum açısından ise 'sosyalleştirme-kültürlenme' olarak adlandırılan bu süreç, aslında kapsamlı bir öğrenme ya da öğretme sürecidir. Kendi sürekliliğini sağlayabilmek için, toplum da üyelerinin belli özelliklere sahip olmasını isteyecektir. Bundan ötürü, bireyler, hem kendilerinin hem de üyesi buldukları toplumun gereksinimlerini gidermede işe yarayacak belli bilgi, beceri, tutum ve alışkanlıklar kazanmak zorundadır."(TEKİN, 1977: 2)

Akran gruplarını birlikte müzik yapmaları sırasında da toplumsal değeri olan bazı kazanımların oluştuğu gözlenmektedir. Birlikte bir amacın gerçekleşmesi için bir araya gelen akran gruptaki bireylerin sosyal insan olma, dolayısıyla toplumsal yaşamdan haberdar olma gibi özelliklere sahip olmaları gereklidir. Bir çalgı çalmanın ve sosyal bir insan olmanın gereğine inanan bireyler, toplumsal özellik taşıyan bir çalgısal grup içerisinde çeşitli çalışmalar yaparak, bunları etkinlik aşamasına kadar getirme gereksinimi duyacaklardır. Bu tür bir gereksinimi, akran gruplarının birlikteliğiyle yapılan çalgısal çalışma ortamları önemli ölçüde gidermektedir. Bireylerin bu tür bir grupta yer alarak bazı bilgi, davranış ve becerileri kazanması sonucu, akranlarıyla paylaşım içerisinde olması, toplumsal bir oluşum olarak nitelendirilebilir.

Çalgı Kurslarında Akran Grupları

Etkili bir grup olan akran gruplarının çalgı eğitiminin yaygınlaştırılması ve geliştirilmesindeki etkisi de irdelenmesi gereken bir durumdur. Çalgı eğitimi açısından değerlendirildiğinde akran gruplarının özellikle okul ortamında ya da kurs ortamında bir araya geldikleri söylenebilir. Orta yaş ve daha ileri yaşlardaki insanların çalgı grupları oluşturmaları oldukça güç ve az karşılaşılabilecek bir olaydır. Çocukluk ve gençlik dönemlerinde çalgı çalmaya ve bir çalgı grubu kurmaya daha uygun ortamların bulunduğundan söz edilebilir.

Okul ortamı, aynı yaş gruplarının bir arada buldukları bir ortamdır. Ayrıca okul öğrencilerine yönelik olarak okullarda açılan toplu çalgı kursları ve okul dışında denk yanlardaki kişilerin bir araya gelmesiyle oluşturulan toplu çalgı kursları, akran gruplarının kolaylıkla toplandıkları ortamlardır. Akran gruplarının çalgı toplulukları yoluyla çalgı eğitiminde buldukları en uygun ve verimli ortamlar da genellikle yine bu iki ortamdır.

Toplu Çalgı Gruplarındaki Akranların Etkileşimi

Okullarda kurulan çalgı toplulukları, çalgı eğitimi açısından önemli bir alan çalışması niteliğindedir. Çalgı toplulukları, bazı ortak özellikleri olan bireyleri birleştiren topluluklardır. Toplu müzik ortamı ise bireyleri birçok açıdan olumlu biçimde etkileme gücüne sahiptir: topluluk olarak varlık gösterme duygusu ile birlikte, başarıma, paylaşma, sorumluluk, disiplin, kendini tanıma ve gerçekleştirme duygusu ve çalgıda gelişme gösterme, yeni çalışmalara yönelme fırsatları v.b.. olumlu etkenler sayılabilir. "*Görünen bir gerçek olarak, grup çalışmaları ya da müziksel deneyimlerin paylaşımında, çocukların eğitimi için son derece iyi fırsatların olduğu, bunların ise sosyal ya da grup hedeflerinden çok, bireyin ileriki gelişimini sağlayacağı ve bu durumdan, başkalarının da yararlanacağı belirtilebilir.*" (NKETIA, 1974: 39-40) Akran gruplarının birlikteliğiyle oluşan çalgı topluluklarının, hem o gruptaki kişileri, hem de diğer ilgili bireyleri olumlu olarak etkileyeceği düşünüldüğünde, bu özellikteki grup çalışmalarına zemin hazırlanmasının gereği bulunmaktadır. Okullardaki müzik öğretmenlerine ve okul yöneticilerine bu konuda görevler düşmektedir. Yine bu konuda ilgili öğrencilerin yönlendirilmesine giderek gerekli koşulların hazırlanması için önemli derecede görev bilincine ve işbirliğine gereksinim duyulmaktadır.

Okullardaki olanakların yanı sıra, ailelerle de işbirliğine gidilerek, toplu çalgı kurslarının açılmasının ve yaşatılmasının çalgı gruplarının varlığına büyük katkısı olacaktır. Kendi çabalarıyla ya da özel ders alarak çalgıda belirli bir seviyeye gelebilmiş öğrencilerin varlığının da büyük önemi vardır. Fakat böyle durumlarla sıkça karşılaşılmamaktadır. Bu yüzden nitelikli yapılan kurs ortamlarının sonucunda bazı öğrencilerin Çalgılarında ilerleme fırsatı bulacakları düşünüldüğünde, ilgili öğrencilerin yönlendirilmesiyle toplu çalışmalarla gruplaşmaları sağlanabilirse, okullarda bu tip grupların giderek arttığı gözlenecektir. Özellikle, akran gruplarının birbirlerinden etkilenme özelliği söz konusu olduğuna göre, bilinci bir biçimde, uzmanlarca, öğrenciler arasında oluşturulacak yarışma ortamı, kısa sürede ürününü gösterecek ve akran gruplarınca gerçekleştirilen çalgı toplulukları, çalgı eğitimine belirgin olarak katkıda bulunacaktır.

Erken Yaşlardaki Akranlardan Toplu Çalgı Grupları Oluşturulması

Akran gruplarıyla yapılan toplu çalgı derslerinin ve toplu grup çalışmalarının önemi göz önünde bulundurularak, okul öncesi eğitimden yüksek öğrenime kadar, okul ortamında çalgı eğitiminin titizlikle planlanması ve yürütülmesinin gereğine inanılmalıdır. Bu bağlamda, erken yaşlarda çalgı eğitimine başlanılmasının ve eldeki olanaklara göre çalgı topluluklarının kurulmasının önemi ve gereği bulunmaktadır.

"Bugün birçok Avrupa ülkesinde öğrenciler okul öncesi, ilkokul, ortaöğretim ve üniversite yıllarında normal eğitimlerini sürdürürken müzik okullarında yarı zamanlı yaygın müzik eğitimi yaparak kültürün bir parçası olan bu dalda da şarkı söyleme, çalgı çalma, birlikte müzik yapma ihtiyaçlarını gidermekte ve müziğin kendilerine vermekte olduğu duygulardan zevk almaktadırlar.

Gençler giderek ister oda müziği, ister bando, isterse müzik derneklerinde olsun her türlü müziğe büyük ilgi gösteriyorlar. Şimdi yalnız müzik dinlemek değil, müzik yapmak da moda haline geldi. Gelişmiş ülkelerde tablo böyle."(SEZGİN, 1991: 44)

İnsan yaşamında eğitimin değeri bilinmektedir. Eğitim açısından en önemli kurumlardan biri sayılan okuldaki eğitimin her döneminin bir bütün olarak düşünülmesi, planlanması ve yürütülmesi gerekmektedir. Bu topluluklar, bazen sınıf ve sınıflar genelinde bazen de okul genelinde düşünülerek ve değerlendirilerek kurulabilir. Hazırda bulunan kişilerle kısa sürede bir veya birden fazla çalgı grubu kurularak daha sonra bu grup veya grupların sayısı ya da gruptaki eleman sayısı arttırılabilir. Çalgı grubu ya da gruplarının niteliği ise zaman içerisinde uzman eğitimcilerin denetiminde titiz ve düzenli çalışmalar sonucunda geliştirilebilir. Bu okullarda açılacak olan çalgı kurslarının ise gerek çalgı eğitimi açısından gerekse çalgı eğitiminin geliştirilmesini ve yaygınlaştırılmasını büyük oranda ilgilendiren ve etkileyen çalgı gruplarının kurulabilmesi ve sürdürülebilme açısından olumlu fonksiyonları bulunmaktadır. İyi düzeyde sürdürülen çalgı kursları, etkisini en kısa sürede gösterecek ve ürünlerini verecektir. Hiç çalgı çalmayanlar bu kurslarda çalgı öğrenme ve bu konudaki yeteneğini görme fırsatı elde ederlerken, eğer biraz çalgı düzeyi olanlar varsa, onlar da çalgılarını ilerletme şansına sahip olabileceklerdir. Bu kurslardan yetişenler hazırda kurulmuş çalgı toplulukları varsa onlara katılabilecekler ya da yeni grup kurulursa o grubun elemanlarını oluşturabileceklerdir. Okulda hiç çalgı topluluğu yoksa yine bu kurslardan yetişenler okulun ilk çalgı topluluğunun oluşturulmasında pay sahipliği yapacaklardır.

Okullardaki Akran Gruplarıyla Çeşitli Etkinlikler Yapılması

Okullardaki çalgı topluluklarında görev alan öğrenciler, öncelikle kendi aralarında bir arkan grubu oluşturdukları için, bu ortak nitelik onların kaynaşmasında v paylaşmasında etken olacaktır. Okul çevresinde etkinlik aşamasına gelerek bunu gerçekleştiren çalgı gruplarının, giderek önce yakın çevredeki, daha sonra uzak çevredeki akran gruplarıyla etkileşim sağlayabilecek etkinliklere ya da yarışmalara yönlendirilmelerinde v bunların sürekliliğinin sağlanmasında yarar görülebilir. Bu amaç içerisinde akran gruplarıyla çalgı topluluklarının okullarda kurulması, çoğaltılması, yürütülmesi, etkinli] aşamasına getirilmesi sonucu ülkemizde çalgı eğitiminin yaygınlaştırılması ve geliştirilme sine de hizmette bulunulacaktır.

Amaçsız çalışma bozulmaya mahkûmdur. Amaçlardan biri çalgı eğitimiyle kazanılan becerilerin topluluk önünde sergilenmesi olmalıdır. Çalıcı, en çok podyumda öğrenir. Öğretici eğittiği bireyin durumunu en iyi podyumda görür. Diğer uzmanların olumlu ya da olumsuz eleştirileri orada alınır. Podyuma çıkan birey kendisini daha gerçekçi bir biçimde değerlendirir.

Okullardaki akranların oluşturduğu çalgı topluluklarının çalışmalarının da çeşitli vesilelerle, podyumda dinleti olarak sunulması, yukarıda sözü edilen konulardan dolayı önem taşımaktadır. Ayrıca toplu çalışmalardan elde edilen verim, topluluk önünde yeniden gözlenip değerlendirilebilir. Bu yolla gerek çalıcılar gerekse dinleyiciler etkinliklerden yararlanma fırsatı bulmuş olurlar. Dinleyici konumundaki öğretmenler, öğrenciler, veliler misafirler ve başkaları bir müzik eğitimi çalışması olun bu dinletiler aracılığıyla çalınan müzik ürünlerini yakından tanıma ve onlardan yararlanma şansına sahip olmuş olurlar Başarılı geçen bir etkinlik, hem çalıcıları, hem onları çalıştıranları hem de öğretmen vı arkadaş çevresini özellikle de ana babaları gerçekleştiren başarıyı paylaşma içerisinde bulunur. "Ana ve babalar için çocuklarını topluluk önünde görme, onlara mutluluk veren bir beklentidir. Okulun ürünlerle dolu bir eğitim ocağı oluşumun ortaya konuşu ise herkes mutlu eder. Dinleyenlerin ve dinletenlerin bu karşılıklı etkileşimleri ve duygu birliği İlkokul daha bir anlam kazanır."(GÜNAY-UÇAN, 1977: 303)

Akran Gruplarının Çeşitleri ve Özellikleri

Müzik yapılan ya da müzik eğitimi yapılan ortamlar göz önünde bulundurularak farklı özellikteki akran gruplarından söz edilebilir. Okul öncesi, ilköğretim ve liseler olarak eğitim veren ve müzik okulu kapsamında bulunmayan okullardaki akran gruplarından daha önce söz edilmişti. Müzik okulu kökenli olup, müziği meslek olarak seçme olasılığı yük sek kişilerden oluşan akran gruplarının varlığı bilinmektedir. Bu kişiler, güzel sanatlar liseleri,

konservatuvarlar ve eğitim fakültelerinin müzik eğitimi bölümlerinde öğrenci durumundaki kişilerdir. Bu tür kurumlardaki akran gruplarının bazen okuldaki zorunluluktan, bazen de okulda zorunlu olmadığı halde çalgı grubu kurdukları görülebilmektedir. Bir de herhangi bir müzik okulunun dışında kalan okullarda okuduğu halde okul dışında özel ders veya özel kurslarda çalgı öğrenmiş, aynı çevrede yaşayan ya da arkadaş olan, birilerinin tavsiyesi, çeşitli ilanlar vb. vesilelerle bir araya gelmiş akranların çalgı grubu kurdukları gözlenmektedir.

Belirli bir müzik eğitimi bulunan ya da müziği meslek olarak seçmiş, orta yaş ve daha ileri yaşlardaki akranların birlikteliğinden oluşan çalgı gruplarıyla da karşılaşmak olasıdır. Ayrıca, çoğunluğu ileri yaştaki çalıcılardan oluşan, fakat yetenekli ve düzeyli genç çalıcılarda takviyeli çalgı gruplarının varlığı da az oranda görülebilmektedir. Böyle grupların tümünün çalgı eğitiminin yaygınlaştırılmasına ve geliştirilmesine katkı oluşturabilecek gruplar olduğu vurgulanabilir.

Okulda okumuyor, bitirmiş veya bırakmış, belki de bir yerde tezgahlar, memur, kitapçı vb... olarak çalışıyor olan fakat çalgı isteyen bireyler olabilmektedir. Bunlara, özellikle toplu çalgı eğitimi veren ortamlar aracılığıyla yardımcı olunabilir. Özel müzik der- sahneleri, halk eğitim merkezleri, musiki dernekleri, üniversite kapsamındaki çalgı kurslarının, değişik mesleklere sahip geniş halk kitlelerine çalgı eğitimi olanağı sağlaması olasıdır. Bu konuda, televizyon kanallarında düzenli hazırlanıp sunulacak çalgı kurslarıyla da önemli hizmetlerde bulunulabilir.

Az ücretli memurlardan kurulan belediye bandolarının varlığı bilinmektedir. Bu çalgı gruplarının varlığının ve işlevlerinin günümüzde oldukça azaldığı gözlenmektedir. Oysa ki, gerek müzik yeteneği olan ve çalgı çalan ya da çalmak isteyen bireylere iş ve uğraş olanağı sağlaması, gerekse zaman zaman halka hizmet sunması açısından belediye bandolarının varlığı, yaşatılması ve sürdürülmesi oldukça önemlidir.

Eski halkevlerinde bazı çalgı kursları, orkestralar, bandolar vardı. Halk evlerinin kapatılmasıyla bu tür çalışma olanaktan da doğrudan yok olmuştur. Geçmişte, halkevlerinin oldukça etkin ve yaygın olan değerli hizmetlerini, günümüzde bir ölçüde halk eğitim merkezlerinin gidermeye çalıştığı belirtilebilir. Fakat bu konuda aynı verimin elde edildiği söylenemez. Oysaki, halk eğitim merkezlerinde yeni yapılanmalara gidilerek, çalgı eğitimi alanında değerli hizmetler oluşturulabilir.

Akran Gruplarının Canlı Konserlere Özendirilmelerinin Önemi

"Müziğin biricik yayılma yolunun konserler olduğunu biliyoruz. Konserlerin çoğaldığı kentlerde, güzel bir dinleyici tabanı ve yeni elemanlar

yetişir, sanat kökleşir, kültür gelişir, sanat görgüsü artar." (FENMEN, 1993: 74)
Çalgı eğitiminin ülkemizde yaygınlaşmasında ve gelişmesinde pay sahipliği yapabilecek özelliğe sahip genç akran gruplarının, grup dinamiğinden yararlanılarak, sözü edilen değerler doğrultusunda bazı kazanımlar elde edilebilir. Bu nedenle akran gruplarının çalgısal canlı konserlerle tanıştırılmalarının ve buluşturulmalarının önemi ve gereği bulunmaktadır.

Akran gruplarının çalgı topluluklarında görev alarak toplu müzik yapmaya katılıma bulunmaları sonucu, çeşitli konserler sunmalarının yanı sıra, kaliteli canlı konserlere izleyici olarak da katılmalarında çeşitli açılardan yararlar görülebilir. Canlı konserlere izleyici olarak katılım, önceden organize edilerek çalgı topluluğundaki bireylerin konsere götürülmesiyle ya da okuldaki çalgı kursuna giden akran grubun veya bütün sınıfın konsere götürülmesiyle de gerçekleştirilebilir. Her iki uygulamada da, gerek çalgı gruplarında görev alanlar açısından olsun, gerek ileride görev alma olasılığı bulunanlar açısından olsun, akranların toplu müzik yapma olayına özendirilmeleri, bilgilendirilmeleri ve tecrübelendirilmeleri yönüyle yararlı ve gerekli bir tutum olarak düşünülebilir.

Bu tür ortamlar, konsere gitmenin planlanmasında, konserin sergilenmesine ya da izlenmesi aşamasından, tekrar geri dönülmesine kadar, belirgin bir işbölümü ve paylaşımı gerekmektedir. Konser ortamına uygulayıcı ya da izleyici olarak katılan akran grupları, hiç farkında olmadan grubundaki kişilerle güzel anlar yaşayacak ve grubuyla birçok değerli olayı paylaştığını fark ettiğinde bu duygunun etkisiyle yine benzeri etkinliklere grup olarak katılmaya özen duyabileceklerdir.

Üniversitedeki Gençlerin Çalgı Eğitimi Kurslarına Katılmaları

Akran gruplarının önemli bir bölümünü de yükseköğretim gören gençlik oluşturmaktadır. Üniversite gençliği, büyük oranda geleceğin aydınlarından oluşmaktadır. Bu gençler kısa bir süre sonra bir meslek sahibi olacaklar ve toplumda aktif bir görev içerisinde bulunacaklardır.

Aydın kişilerin, toplumda önemli işlevleri olan, toplumu etkileyen ve yerine göre toplulukları yönlendiren kişiler oldukları göz önünde bulundurulduğunda; bu kişilerin, okul döneminde alacakları eğitim sayesinde kapasiteleri ve bilgileri oranında çevrelerine ve topluma yararlı olabilecekleri düşünülebilir.

Bu yüzden, üniversite gençliğinin müzik kültürünün iyi düzeyde olması, var olan müzik bilgilerinin biraz daha artırılmasının gereği bulunabilir. Üniversite gençliğinin, müzikle iç içe yaşayan insanlar olabilmelerine katkı oluşturmak, boş zamanları sanatın önemli bir koluyla ilgilenererek geçirebilmelerine ve okuldaki akranlarıyla birlikteliklerini sürdürebilmelerine,

paylaşım içerisinde bulunabilmelerine ve yeni dostluklar kurabilmelerine yardımcı olmak vb... amaçlarda, üniversitelerde çeşitli çalgı kurslarının açılmasında ve katılımın sağlanarak, nitelikli kurs ortamının sürdürülmesinde, hem üniversite gençliğinin yetiştirilmesi, hem de belirli ölçüde, çalgı eğitimimizin yaygınlaştırılması ve geliştirilmesi açısından yarar olabilir. Fakat, Üniversitelerin Sağlık, Kültür ve Spor Dairesi kapsamında, üniversiteli gençlere sunacağı çalgı eğitimi kurslarının sınırlı olmamasında yarar bulunmaktadır. Bu kurslar, yalnızca bağlama takımı, gitar topluluğu biçiminde olmamalı, daha çok ve çeşitli çalgıların öğretimine de hizmet verecek biçimde düzenlenmelidir. Bu yolla, gençlerle istedikleri çalgıyı öğrenme olanağı tanınmış olacak ve kursun daha kapsamlı olarak gerçekleştirilmesi sağlanacaktır.

Çalgı eğitimi ortamında ya da varsa çalgı topluluklarında görev alan genç, bu uğraşın bazı güzelliklerini, kendisinde bıraktığı olumlu etkileri somut olarak hissetme şansına sahip olabilecektir. Böyle duygusal değeri bulunan bir çalışmanın kendisinde bıraktığı anılan büyük olasılıkla ileriki yaşamında anımsayacaktır. O, belki de arkadaşlık, dostluk paylaşım ve duygu dolu bir ortamın izlerini özlemle anarak, ailesine ve yakın çevresine bu olayın güzelliklerini yaşayan biri olarak, en doğru ve etkili biçimde aktaracaktır. Böyle yaşanmışlıklar ve bunların başkalarına özendirici nitelikte aktarılması sonucu, gelecek nesillerin, çalgı öğrenmeye daha fazla ilgi duymalarına katkı oluşturulabilecektir.

Akran Gruplarına Yönelik Ulusal ve Uluslararası, Çeşitli Etkinlikler Düzenlenmesinin Önemi

Sanat: dengeli davranmayı, paylaşmayı bilen sağlıklı ruhsal yapıya sahip insanların yetişmesinde etkisi olan, ulusal ve uluslar arası kültür değerlerinin öğrenilmesine ve paylaşılmasına olanak sağlayan insanda; iyilik, güzellik, sevgi, şefkat, dostluk gibi değerlerin kısaca iyi duygular ve yararlı davranışların oluşumuna ortam hazırlayan, olanak sağlayan bir çalışma ve eğitim alanı olarak nitelendirilebilir.

Ulusal ve uluslararası alanda yapılan sanatsal değeri olan çalgısal etkinlikler, insanlar arasında yukarıda sözü edilen duyguların ve davranışların kazanılmasında, katkı sağlayabilecek etkinliklerdendir. Akran grupları gibi gruplarla da yapılan çalgısal etkinliklerin de bu sayılan değerlerin oluşmasında çokça etkili olacağı belirtilebilir.

Ulusal düzeyde, akran gruplarının birçok alanda birbirlerinden etkilenmeleri kadar, uluslararası düzeyde de etkilenmeler ve paylaşımlar görülebilmektedir. Ülkemizi nasıl ki diğer uluslarla ilişkilerden ve etkileşimlerden yadsıyamazsak, akran gruplarının uluslararası düzeyde ilişkilerinin ve etkileşimlerinin de yadsınmaması gerekmektedir. Akran gruplarının ortak özellikleri göz önünde bulundurularak, ulusal ve uluslararası

müzik etkinliklerinin dünyada giderek yaygınlaştığı söylenebilir. Çeşitli festivaller, çeşitli kurslar, seminerler, yardım konserleri vb. bu etkinliklerdendir. Bu tür etkinlikler, gerek ulusal düzeyde, gerekse uluslararası düzeyde yapılsın, akran gruplarının bir araya gelmelerinde ve toplu müzik yapmalarında önemli fırsat ortamlarıdır. Farklı ülkelerden dolayısıyla farklı kültürlerden gelen akranlar müzik ve çalgı aracılığıyla tanışma, kaynaşma ve paylaşma, kendini geliştirme, yeni bilgiler öğrenme ve kendini yenileme fırsatı bulmaktadırlar. Bu yönüyle değerli yanı bulunan söz konusu etkinliklerin uluslararası boyutta çalgı eğitiminin yaygınlaştırılmasında ve geliştirilmesinde de etkisi olabilmektedir.

Bu konuya, diğer etkinlikler ve etkileşimlerden söz ederken yeniden değinilecektir.

Medya Birimleri ile Akran Grupları İlişkilerinin önemi

Her alanda gelişmeye çalışan bir toplumun, bu gelişmeyi gerçekleştirme yollarında birinin, bireysel ve toplumsal ilişkilerin, dayanışmanın ve iletişimin sağlıklı olması, sürdürülmesi olduğu belirtilebilir. Toplumda müziksel gelişmelerin sağlanmasında, bireyler, gruplar ve kurumlar arasındaki müziksel iletişimin sağlıklı kılınmasının önemi bulunmaktadır. Bu iletişimin ve etkileşimin gerçekleşmesinde ise medya birimlerinin çeşitli sorumlulukları vardır. Bu sorumluluklar aynı zamanda bireysel, sanatsal ve eğitimsel bir gereksinimdir.

Toplumda kullanım ve etki özelliği oldukça geniş olan medya birimlerinin, her alanda olduğu gibi, çalgı eğitimi alanı açısından da önemli derecede işlevi bulunmaktadır. Günümüzde, elektronik araçların kapasitesini ve iş yapma gücünü giderek arttırması, insanlar ve kurumlar tarafından kullanılan, vazgeçilmez kaynaklardan olmasını sağlamıştır. Medya birimlerinin bazılarının elektronik araç, gereçlerle ilgisi bulunduğuna göre, yukarıda değinilen gelişmeler medya kanallarının dünyayı büyük oranda etkilediğinin göstergesi olarak değerlendirilebilir. Medyanın çalgı eğitimine hizmetlerde bulunması, çalgı eğitimi alanının gelişmesinde ve yaygınlaşmasında etkili bir güç oluşturacaktır. Akran gruplarının çalgı eğitiminin yaygınlaştırılması ve geliştirilmesindeki konumu göz önünde tutularak, medyanın, özellikle akran gruplarınca kurulmuş seçkin, amatör çalgı topluluklarına destek olması, çalışmalarını sergileme, başka akran gruplarına ve topluma onları ulaştırma fırsatı tanınması gereklidir. Akran gruplarının medya kanallarına ulaşması ülkemizde pek de kolay gerçekleşmemektedir. Medyada görevli bireylerin bu tür gruplara ulaşmaları belki daha kolay olabilir. Onlar çeşitli okullarla, kurslarla iletişim ağına girerek ya da televizyonda, radyoda belirli aralıklarla, yarışmalar, programlar hazırlayarak ve bu programların duyurusunu en iyi biçimde yaparak, akran gruplarının çalgı topluluklarına ulaşabilirler ve onların çalışmalarını sergilemelerine ortam yaratarak, çalgı eğitimine de yararlı bir tutum sergileyebilirler.

Ülkemizde çok az sayıda bulunan çalgı topluluklarının bir bölümünü oluşturan akran gruplarının çalgı toplulukları, genellikle kendi çevresinde çalışmalarını sürdürmektedirler. Bu toplulukların etkinlik aşamasına gelince, buldukları ortamın dışına çıkmayı hedeflemesi ve koşullarını zorlamasında yarar görülebilir. Bu konuda eldeki olanakların kullanılması ve dost, arkadaş, tanıdık çevresi aracılığıyla da yeni olanaklar araştırılarak, özellikle daha geniş kitlelere ulaşma fırsatı veren televizyon ve radyo gibi medya kanalları ile iletişim kurmaya çalışılmalıdır, bu, çalgı eğitimine hizmet açısından da gerekli bir davranış biçimidir. Okul ve kurs yöneticilerinin, eğitimcilerin ilgililerle görüşmeleri ve referans oluşturmaları sonucu da bu konudaki etkili ve verimli sonuçlara ulaşılması mümkün kılınabilir. Televizyon ve radyo aracılığıyla çalışmalarını halka yansıtma fırsatı bulan akran grupları, giderek daha titiz çalışmalar yapacaklar, dolayısıyla daha düzeyli çalışmalar ve programlar için kendilerini zorlayacaklardır. Onlar, bu yolla başka akran gruplarını da etkileme şansına sahip olacaklardır ve çalışmalarını diğer akranlarıyla paylaşacaklar, böylece çalgı eğitiminin yaygınlaştırılmasına ve geliştirilmesine de belirli ölçüde katkıda bulunabileceklerdir.

Günümüzde, gençlerin bir bölümünün pop ve caz müziğine olan ilgisi gözlenmektedir. Bunun bir göstergesi olarak, özellikle büyük şehirlerdeki M.E.B'e bağlı bazı resmi ve özel okullarda okuyan ilgili gençlerce çeşitli pop ve caz toplulukları kurulmaktadır. Bu tür grupların zaman zaman kendi aralarında çeşitli yarışmalara katıldıklarından söz edilebilir. Böyle toplulukların oluşturulması ve bunların çalışmalarının etkinlik olarak sergilenmesi genç akran grupları ve çalgı eğitimi adına oldukça sevindiricidir. Fakat oluşturulan çalgı topluluklarının nitelikleri de aynı derecede önemlidir. Gençlerin seçkin çalışmaların özendirilmelerinde medya birimlerinin çeşitli hizmetler sunmaları yararlı olabilecektir. Gençlerin ilgisinin olumlu biçimde değerlendirilmesi açısından, özellikle televizyon kanallarının pop ya da caz topluluğu kuran gençlere yönelik programlar ve yarışmalar hazırlamaları ve bunu halka yayınlamaları, gruptaki çalıcılar açısından özendirici ve teşvik edici bir çalışma olacaktır. Böyle programlar, diğer alanlardaki çalgı topluluktan açısından da düşünmek ve uygulamak medya birimlerinin önemsemesi gereken konulardandır.

Gençliğin medya birimlerinden yeterince yararlanması sanatsal açıdan bir gereklilik olarak değerlendirilebilir. Öyleyse, genç akran gruplarının sanatsal bir çalışma niteliğindeki çalgı eğitimi ile ilgili hizmetlerden medya kanalları aracılığıyla yararlanabilmeleri, gençlik, toplum ve eğitim açısından kaçınılmaz bir gerekliliktir.

Gençliğin Sanat Eğitiminin Önemsenmesi

Akran grupları genellikle gençlerin bir araya geldikleri gruplardır. Bireysel ilişkileri giderek toplumsal ilişkiye dönüştüren bu grupların sanat

eğitimi yoluyla çalgı eğitiminde daha etkin duruma getirilmesi amacıyla genç nesillerin eğitimine toplumca önem verilmesi gerekmektedir.

"Gençliğin eğitiminde sanata gereken yeri ve önemi vermeyen toplum, yapıcı, yaratıcı, etkin, verimli ve doyumlu bireyler yetiştirmede ve böyle bireylerden oluşan bir toplum niteliği kazanmada yetersiz kalır. Böyle kalmak istemeyen bir toplum, gençliğin sanat eğitimi için gerekli tüm önlemleri eksiksiz almak zorundadır."(UÇAN, 1994: 86)

Özellikle akran gruplarının toplu müzik ortamında sanatsal bir gelişme çizgisine ulaştırılması ivedilikle nemsilmesi gereken konulardandır. Bu konuda ilgili kişi, kurum ve kuruluşların akran gruplarının bir araya gelerek toplu müzik yapmalarına katkı oluşturabilecek etkili ve düzenli çalışmalar içerisinde olmaları gerekmektedir. Bunun gerçekleştirilebilmesi açısından, gençlere yönelik çeşitli hizmetler sunulabilmelidir. Amatör koro ve orkestraların çoğaltılması, gençliğin sanat eğitimine fırsat tanınması açısından oldukça önemlidir. Böyle bir fırsatın hazırlanabilmesi için ise önceden altyapı hazırlanması gereklidir. Gençlerin buldukları ortamlarda çeşitli algıları öğrenmeye yneltilmeleri, onlara çalışma ve konser olanaklarının hazırlanması, çalgı topluluklarının kurulmasını sağlayan alt yapılardandır. Çalgı topluluklarının çalışmalarından en st düzeyde verim alınabilmesinde ise iyi bir çalışma ortamının gereği olan araç-gereç gereksiniminin giderilmesi belirleyici olabilmektedir. Bu açıdan: bina, şef, başkemancı, şef yardımcısı, çalgı, sehpa, nota vb... gereksinimlerin sorun olarak yaşanmaması gerekmektedir. Ayrıca, müzik eğitimi yapılan kurumlarda, amatör çalgı ve ses topluluklarının oluşturulması, yaşatılması ve çoğaltılması açısından, çalgı ve ses eğitimi bireysel dersleriyle bu alana destek verilmelidir.

Genç akranların toplu müzik yapmasına olanaklar sunan her türlü çalışmalar, onların sanat eğitimi açısından yetiştirilmelerinde etkisi olabilecek değerli uygulamalar olarak nitelendirilebilir.

Sonuç

Ülkemizde, algı eğitiminin yaygınlaştırmasında ve geliştirilmesinde, akran grubu olarak nitelendirilen aynı yaş grubundaki bireylerin bir araya getirilmesi sonucu toplu müzik yapmalarının sağlanması oldukça önemi bulunmaktadır. Bu gruptaki ocuk ya da gençlerin özellikle bir arada bulunmaktan zevk aldıkları, birbirlerine özendikleri, birbirlerinden etkilendikleri, yarışma, kendini kanıtlama gibi duygularla bir işi başarma çabasına daha fazla yöneldikleri belirtilebilir. Akran grupları ile yapılan toplu çalgı çalışmaları çoğaldıkça ve bu çalışmalar etkinlik olarak sergilendike, yeni grupların çoğalmasına zemin hazırlanacağı düşünülebilir. Bu tür grupların sayılarının ve niteliklerinin artması sonucu ise ülkemizde çalgı eğitimi alanında önemli bir atılımın gerçekleşeceğine inanılabilir. Özellikle okullarda, akran gruplarına yönelik toplu çalgı çalışmalarına hız kazandırılarak, bu alanda önemli ve gerekli bir yatırımın yapılmasında yarar bulunduğu sonucuna varılabilir. Bu

yatırımın ulusal ve uluslararası boyutta düşünülmesinin, planlanmasının ve uygulanmasının önemli ve gerekli olduğu izlenimi belirginleşmiştir.

Öneriler

1) Eğitime en elverişli ortam olan okullarda, akran gruplarıyla yapılacak toplu çalgı çalışmaları ve etkinliklerinin, ülkemizde çalgı eğitiminin yaygınlaştırılmasında ve geliştirilmesinde oldukça etki oluşturacağı düşünüerek, her kademedeki okul ortamlarında, akran gruplarına yönelik toplu çalgı çalışmaları yapılmalıdır.

2) Akran gruplarıyla toplu çalgısal çalışmalar yapılması, tüm ilgili birey, kurum ve kuruluşlarca önemsenmelidir ve bu konuda gerekli destek bazı yollarla sağlanmalıdır; özellikle aile, öğretmen, yöneticiler ve çeşitli sponsorluklardan yararlanma yoluna gidilebilir. Yüksek düzey yapan çalgı toplulukları, çeşitli ödüllerle teşvik edilmelidir. Bu uygulama, diğer benzeri gruplara özendirici etki yapabilir. Ayrıca, müziğe ilgisi olan fakat henüz bir çalgı çalmayan akranların etkilenmesinde öncülük etmesi açısından da toplu müzik yapan akran gruplarıyla, çalgısal etkinliklerin sıkça yapılması konusunda ilgili ve yetkililerin mutlaka çaba göstermeleri gerekmektedir.

3) Çalgı eğitimine erken başlamanın yararları düşünüerek, çocukların toplu çalışma olanağı elde edebilmeleri açısından, erken yaşlardaki akran gruplarıyla toplu çalgı çalışmalarının yapılması, ilgili birey ve kurumlarca önemsenmeli ve sağlanmalıdır. Bu konuda, ailelerin de çocuklarının akranlarıyla paylaşım içerisinde olmalarına fırsat yaratarak, çevrelerinde var olan akran gruplarıyla yapılan çalgı eğitimi ortamına onları ulaştırmaları, oldukça önemli ve gereklidir.

4) Akran gruplarıyla yapılan toplu çalgı çalışmalarının başarılı ve verimli kılınabilmesi açısından, resmi okul dışında yapılacak bu çalışmaların, uzman eğitimcilerce yaptırılması, aile, birey ve kurumlarca önemsenerek sağlanmalıdır.

5) Daha çok sayıda akran gruplarını etkileyebilmek açısından, medya birimlerinin akran gruplarıyla çalgı eğitimine olumlu katkılar sağlayabilecek yayınsal hizmetler hazırlamaları ve sunmaları gerekmektedir.

6) Akran grupları arasında çalgısal anlamda ulusal ve uluslararası etkileşim ve paylaşımın oluşturulması ve arttırılmasına katkıda bulunabilmek açısından, bu gruplara yönelik iyi organize edilmiş, ulusal ve uluslararası nitelikte seçkin, amatör çalgı etkinlikleri ülkemizde olanaklar elverdiğince düzenlenmelidir. Başka yerlerde organize edilen bu tür etkinliklere de katılım sağlanmalıdır.

KAYNAKLAR

- TDK., *Resimli Türkçe Sözlük*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara: 1977.
- PAK, Ali Seçim. "Atatürkçü Çağdaşlaşma Açısından Türkiye Radyo Televizyon Kurumu'nun Televizyon Müzik Yayın Politikası". Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, M.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul: 1985.
- TEKİN, Halil. *Eğitimde ölçme ve Değerlendirme*. Mars Matbaası, Ankara: 1977.
- NKETIA, J.H. KWABENA *Music Education In The Modern World*, Progress Publishers,
USSR Moscow: 1974.
- SEZGİN, Özer. "Çocuk ve Müzik", *Orkestra Dergisi*. Yenilik Basımevi, İstanbul: 1991.
- GÜN AY, Edip-UÇAN, Ali. *Yaylı Çalgılar "KEMAN", Sınıf UT*, Yaygın Yüksek Öğretim Kurumu Yayınları, Ankara: 1977.
- FENMAN, Mithat. "Müzik Gelişimimizi Frenleyen Nedenler", *Müzik Eğitimi*. Say Yayınlan, Ankara: 1993.
- UÇAN, Ali, *insan ve Müzik, insan ve Sanat Eğitimi*. Müzik Ansiklopedisi Yayınları, Ankara: 1994.

